

anders

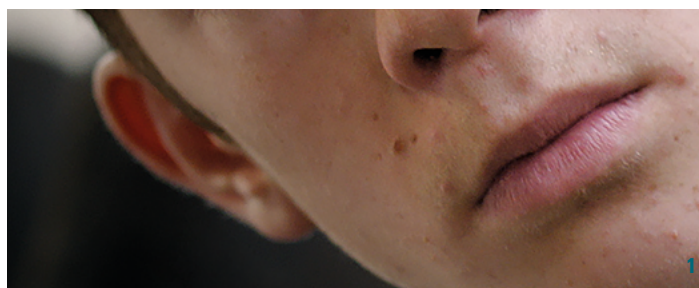
Lespakket voor docenten

Introductie

DIT IS DE INTRODUCTIE OP HET LESPAKKET 'ANDERS' DAT BESTAAT UIT EEN HANDLEIDING VOOR DOCENTEN, 3 LESBRIEVEN VOOR DE LEERLINGEN EN EEN AANTAL BIJLAGEN WAARONDER EEN EVALUATIEFORMULIER. HET LESPAKKET IS BEDOELD VOOR LEERLINGEN VAN KLAS 3 EN

4 VAN HAVO EN VWO EN VOOR LEERLINGEN VAN KLAS 1 EN 2 VAN HET MBO. CENTRAAL STAAT DE FILM 'ANDERS' VAN DE DRENTSE REGISSEUR REINOUT HELLENTHAL. DEZE IS TOT STAND GEKOMEN MET FINANCIËLE STEUN VAN DE PROVINCIE DRENTHE. HET SCRIPT IS VAN SCENARIOSCHRIJVER PAUL BONTENBAL.

Film

De film wil aandacht vragen voor de positie van transgenders en in het algemeen de acceptatie van mensen die anders zijn. De film laat de worsteling zien van de 14-jarige Alex die als meisje is geboren, maar zich een jongen voelt.

Op initiatief van de provincie is een lespakket ontwikkeld waarmee leerlingen zich in het thema van de film kunnen verdiepen.

Doel

Het lespakket richt zich niet uitsluitend op transgenders. Het doel is om naar aanleiding van de film het thema 'anders' breed te benaderen. Mensen die anders zijn, worden vaak met argwaan bekeken. Sommigen ervaren anderen die afwijken van de eigen normen als bedreigend of zelfs minderwaardig. De leerlingen gaan met dit thema actief en op een persoonlijke manier aan de slag.

Nazorg

Zowel de film als het lesmateriaal spelen in op de gevoelens die het thema met zich mee kan brengen. Voor sommige leerlingen zou dit heftige emoties kunnen oproepen. Goede voorbereiding en nazorg zijn daarom belangrijk. Maatwerk staat daarbij voorop. Wij laten het aan de school over om daar zelf een vorm aan te geven die past bij de eigen zorgstructuur.

Lesvervangend

Het aangeboden lespakket is lesvervangend (bijvoorbeeld aansluitend op het vak burgerschap) en bevat stof voor minimaal één les (lesbrief 1). Aanbevolen wordt 2 lessen voor dit thema vrij te maken (lesbrief 1 en 2). Het pakket

biedt ruimte voor eigen invulling door de deelnemende scholen en kan verder verdiept worden als daaraan behoefte bestaat (lesbrief 3).

Hierbij moet vermeld worden dat het lespakket weliswaar uiterst zorgvuldig is samengesteld, maar dat scholen zelf verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en het eventuele vervolg daarvan.

Ouders

Het thema van de film kan voor scholen aanleiding zijn om aandacht te schenken aan de rol van de ouders. Dat kan aan de orde zijn bij de voorbereiding van de les, maar ook in het kader van een nabespreking. Ook hier gaat het om maatwerk.

Gastdocenten

Het lespakket is zo samengesteld dat eigen docenten van de leerlingen de les of lessen kunnen verzorgen. Dat neemt niet weg dat scholen ervoor kunnen kiezen om de les door een gastdocent te laten verzorgen, bijvoorbeeld door een ervaringsdeskundige of vertegenwoordiger van een betrokken organisatie. Ook kan de docent zich in de voorbereiding door een externe deskundige laten bijstaan. De kosten hiervan vallen niet onder het basispakket dat wordt aangeboden.

Evaluatie

Het lespakket, inclusief de film, is een pilot. Aan de hand van ervaringen met dit lespakket wordt gezien of en hoe hieraan een vervolg kan worden gegeven. Dat is ook de reden dat het pakket in eerste instantie aan een beperkte doelgroep wordt aangeboden. Een goede evaluatie vinden wij belangrijk. We verzoeken u daarom het bijgevoegde evaluatieformulier na afloop van het lesproject volledig in te vullen.

PROVINCIE DRENTHE IS OPDRACHTGEVER VAN DIT LESPROJECT

provincie Drenthe

CMO STAMM coördineert de dagelijkse gang van zaken. Voor vragen kunt u terecht bij Lisette Trinks adviseur van CMO STAMM l.trinks@cmostamm.nl

Telefoon 06-135 81 471

Het lespakket is geschreven door Kees Opmeer.

Handleiding

- 1 Lees vooraf de informatie die in de introductie is vermeld.
- 2 Het lespakket wordt digitaal aangeboden, zodat het op school kan worden uitgeprint. Voor het bekijken van de film ontvangt u een tijdelijk werkende link.
- 3 Deze handleiding is een hulpmiddel, met ruimte voor eigen invulling die past bij docent en klas.
- 4 Dit lespakket is bedoeld voor leerlingen van klas 3 en 4 van havo/vwo en klas 1 en 2 van het mbo. Centraal staat de film 'Anders.'
- 5 Leerdoelen zijn:
 - Leerlingen begrijpen wat de film wil uitdragen
 - Leerlingen hebben meer kennis gekregen van transgenders
 - Leerlingen kunnen zich inleven in personen die transgender zijn
 - Leerlingen staan meer open voor gesprekken over dit onderwerp
 - Leerlingen begrijpen dat iedereen op zijn of haar manier anders is
 - Leerlingen accepteren dat mensen verschillend mogen zijn
- 6 Voor een goede voorbereiding is het raadzaam dat de docent de film vooraf heeft gezien (duur 18 minuten) en het lespakket heeft doorgenomen. Voor de docent zijn bijlagen opgenomen met achtergrondinformatie over transgenders (bijlage 1) en de inhoud van de film (bijlage 2).
- 7 Het lespakket gaat uit van een dubbele les (2 x 50 minuten).
- 8 Aangeraden wordt om eerst de film te vertonen, zonder uitgebreide inhoudelijke toelichting vooraf. Dat biedt de leerlingen de kans om onbevangen te kijken en de film goed op zich in te laten werken.
- 9 Korte inhoud
Hoofdpersoon in de film is Alex. Hij voelt zich anders dan anderen. Gaandeweg wordt duidelijk dat Alex lichamelijk een meisje is, maar zich een jongen voelt. Aan het eind van de film krijgt het verhaal een emotionele wending wanneer de worsteling van Alex met zijn identiteit expliciet in beeld komt. De film biedt veel ruimte voor interpretatie en duiding. Gevoelens als eenzaamheid, onbegrip en onmacht spelen een belangrijke rol.
- 10 De film gaat over transgenders, maar zij staan niet centraal in dit lespakket. De film biedt de mogelijkheid om het begrip 'anders' zijn te belichten. Dit thema is actueel en maatschappelijk relevant.
- 11 Het is belangrijk om na de vertoning de leerlingen de gelegenheid te geven om te reageren en vragen te stellen. Wellicht is ook een nadere toelichting nodig. Het is aan de school zelf om te bepalen of hierbij een ervaringsdeskundige aanwezig moet zijn, of dat de eigen docent deze rol kan vervullen.
- 12 De film appelleert sterk aan gevoelens en kan mede daardoor heftige emoties oproepen bij sommige leerlingen. Het is goed hierop alert te zijn en vooraf passende zorg of ondersteuning te regelen.
- 13 Het helpt als docenten voorbereid zijn op vragen die leerlingen hebben na het zien van de film. Bijvoorbeeld als het gaat om gevoelens die de film losmaakt of reacties van de omgeving op transgenders. Een te verwachten vraag: Is Alex hetero of homo?

- 14 Creëer een veilige sfeer door bijvoorbeeld begrip te vragen voor emoties en door mogelijkheden voor ondersteuning aan te geven.
- 15 Als de vragen over de film zijn beantwoord, kan gestart worden met de opdrachten. Deze bestaan uit twee delen: Kijkopdracht naar aanleiding van de film (lesbrief 1, eerste lesuur) en opdrachten over het thema 'anders' (lesbrief 2, tweede lesuur).
- 16 Aanbevolen wordt om de opdrachten in kleine groepen te maken, ingedeeld op basis van vrije keuze. Dit biedt meer veiligheid dan individuele uitwerking van de opdrachten.
- 17 In lesbrief 1 wordt leerlingen gevraagd te reageren op 5 prikkelende stellingen met een drietal aanvullende vragen per stelling.
- 18 Lesbrief 2 bestaat uit opdrachten die ingaan op 'anders' zijn. Mensen die anders zijn vinden we vaak bedreigend, minderwaardig of sluiten we buiten. Onbekend maakt onbemind. Deze opdracht wil laten zien dat iedereen op een bepaalde manier 'anders' is, omdat ieder mens uniek is.
- 19 De tweede opdracht wordt uitgevoerd met behulp van een vijftal foto's. Er wordt in groepjes van 3 à 4 personen gewerkt. We zien portretten aan de muur waarvan leerlingen aan moeten geven wie van deze vijf personen anders is en waarom. Deze portretten worden aan de muur opgehangen door de docent. Elke groep beantwoordt samen de 4 vragen over de foto's en presenteert de antwoorden aan de klas.
- 20 Docenten hebben informatie over de 5 afgebeelde personen op de laatste pagina van lesbrief 2. Hieruit blijkt dat alle personen op een bepaalde manier anders zijn.
- 21 Aan het eind van de les is er een plenaire bijeenkomst. Per groep vindt een presentatie plaats waarover discussie plaatsvindt. De docent licht daarna met behulp van het digibord toe wie de afgebeelde personen zijn, dat ze 'anders' zijn en waarom. Op het digibord vertoont de docent de foto's en leest hierbij de toelichting bij de foto voor. Doel van de discussie: Iedereen is op een bepaalde manier 'anders'. Belangrijke vraag hierbij is hoe de school ermee omgaat.
- 22 Een gezamenlijke evaluatie is belangrijk voor de voortgang van het project. Wat heeft goed gewerkt en wat zijn verbeterpunten? We vragen om hiervoor gebruik te maken van het evaluatieformulier (bijlage 3).
- 23 Als school en leerlingen dit thema verder willen uitdiepen is een vervolg mogelijk (lesbrief 3). Dit is optioneel. Leerlingen schrijven hun persoonlijk verhaal (max. 500 woorden) waarin ze aangeven waarin ze anders zijn dan anderen. Een andere vorm is ook mogelijk: fotocollage, blog, vlog, muziek e.d. Achterliggende gedachte is dat iedereen wel iets heeft dat hem of haar onderscheidt van anderen (uiterlijk, gedrag, afkomst, dromen, interesses). Desgewenst zijn de verhalen anoniem. Ze kunnen gebundeld worden en als boek of op een website worden gepubliceerd. Begeleiding bij dit vervolg is op verzoek mogelijk.
- 24 Tijdschema

Eerste lesuur

Introductie en uitleg	(5 minuten)
Film	(20 minuten)
Kijkopdracht in groepen	(20 minuten)
Nabespreking	(5 minuten)

Tweede lesuur

Introductie en uitleg	(5 minuten)
Opdracht in groepen	(20 minuten)
Presentatie en plenaire discussie	(15 minuten)
Conclusies en samenvatting docent	(10 minuten)
Evaluatie en afsluiting	

BIJLAGE 1

Beknopte achtergrondinformatie transgenders

DOCENTEN KUNNEN VRAGEN VERWACHTEN OVER TRANS-
GENDERS. HIERONDER VOLGT INFORMATIE OP HOOFDLIJNEN.

WIE MEER WIL WETEN KAN TERECHT BIJ EEN AANTAL

WEBSITES EN ORGANISATIES. ZIE DAARVOOR DE
VERWIJZINGEN AAN HET EINDE VAN DEZE TEKST.

LHBTI

Transgenders maken onderdeel uit van de groep LHBTI. Dit staat voor: Lesbiennes, Homoseksuelen, Biseksuelen, Transgenders en Interseksuelen (mannelijke én vrouwelijke kenmerken).

De gebruikte termen vormen niet meer dan een grove indeling en doen niet altijd recht aan de complexe werkelijkheid. Voorop staat dat het gaat om mensen die zich anders voelen.

Wat is een transgender?

Transgender is een verzamelterm voor mensen die het vaak moeilijk hebben met hun lichaam en hun geslacht. Dat staat los van hun seksuele geaardheid.

Niemand kiest er voor om transgender te zijn.

Transgenders willen herkenning en erkenning van het door hen gewenste geslacht en niet van het geslacht dat bij de geboorte is vastgesteld.

Diversiteit is groot

De diversiteit binnen deze groep is groot. Vaak wordt onderscheid gemaakt tussen travestieten, transseksuelen en transgenderisten.

Travestieten kleden zich graag als iemand van het andere geslacht. Maar een mannelijke travestiet die zich als vrouw verkleedt blijft zich man voelen en omgekeerd.

Transseksuelen hebben het gevoel dat ze in een verkeerd lichaam zijn geboren. Jongens die zich meisje voelen en meisjes die zich jongen voelen. De behoefte aan geslachtsverandering is groot. Dat is een langdurig traject van psychologisch onderzoek en medische ingrepen.

Transgenderisten zijn niet zeker over hun genderidentiteit. Soms voelen ze zich man en dan weer vrouw. Soms voelen ze zich beiden of geen van beiden. Ze passen niet in de tweedeling man/vrouw en voelen zich daardoor nergens in thuis.

Hulpbehoefte

Acceptatie van transgenders is vaak een probleem. Geloofsovertuiging kan hierin een rol spelen of onbegrip en onverdraagzaamheid. De meeste transgenders willen om deze reden niet opvallen. Wel of niet uit de kast komen is een dilemma dat veel stress oplevert. Uitsluiting, pesten en zelfs suïcide komen relatief veel voor. Personen met een andere etnisch-culturele achtergrond hebben het extra moeilijk.

Het is belangrijk dat school oog heeft voor de soms latent aanwezige hulpvraag. Ouders kunnen daarin een rol spelen, naast docenten, begeleiders en vooral vertrouwenspersonen.

Omvang

Echt betrouwbare cijfers over het aantal transgenders zijn er niet. Het is een diverse groep die zich niet duidelijk manifesteert. Sommige onderzoeken geven aan dat ruwweg 5 % van de bevolking als transgender kan worden gezien. Dat zou betekenen dat gemiddeld in elke klas 1 of 2 transgenders voorkomen. Nogmaals: geen betrouwbaar cijfer, maar wel een indicatie waarmee docenten rekening kunnen houden.

Verwijzing

Hieronder een aantal sites met informatie over transgenders en mogelijkheden om een ervaringsdeskundige c.q. voorlichter in te schakelen.

www.vereniging-genderdiversiteit.nl

www.sense.info

www.cocgd.nl

www.voorlichtingindeklas.nl

www.cavaria.be

Verder biedt Movisie professionals een online cursus aan over transgenders. De cursus richt zich op genderidentiteit en vragen over gendergevoelens. Duur van deze module is 30 minuten, te vinden op www.movisieacademie.nl

anders

BIJLAGE 2

Achtergrondinfo film

ANDERS IS EEN SUCCESVOL KORT FILMDRAMA DAT WERELDWIJD WERD GESELECTEERD VOOR DIVERSE PRESTIGIEUZE FILMFESTIVALS EN DIVERSE PRIJZEN WON. NAAST DIVERSE FESTIVALS WORDT DE FILM VERTOOND OP TELEVISIE EN DOOR MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES IN NEDERLAND GEBRUIKT. HET IS EEN TIJDLOZE PRODUCTIE DIE OP DIVERSE MANIEREN

INGEZET KAN WORDEN. ER ZIJN TWEE KANALEN WAARLANGS DE FILM WORDT GEDISTRIBUEERD: HET PUBLIEKE KANAAL (DE PRODUCENT) EN HET EDUCATIEVE KANAAL (PROVINCIE DRENTH/CMO STAMM). IN VERBAND MET DE RECHTEN VAN DE FILM ZAL DE FILM NIET VRIJ WORDEN GEGEVEN BUITEN DE GENOEMDE KANALEN.

De regisseur over ANDERS:

ANDERS is een universeel verhaal waarin de kijker wel een deel van zichzelf of omgeving kan herkennen. Alex is een puberende jongen die overtuigd is van zichzelf, maar tegengehouden wordt door zijn nabije omgeving. Op het platteland waar Alex opgroeit wordt hij voor zijn gevoel beperkt door mensen die zowel dichtbij als veraf van hem staan. Er is iets wat hem anders maakt dan de rest en hem daarmee machteloos maakt. Hij wil en kan het niet verwoorden omdat hij nu eenmaal zo is. De relatie met zijn familie op het platteland is vrijwel afstandelijk; vader werkt op het land, moeder doet het huishouden en zijn zus Annelies is vooral met zichzelf bezig. Haar vriend Hendrik is de enige met wie Alex een relatie kan opbouwen.

Hendrik heeft oog voor de puberende Alex. Het gevoel dat Alex bij Hendrik heeft, ervaart hij als heel plezierig. Alles wat Alex kwijt kan aan zijn toekomstige zwager, deelt hij. Maar als Hendrik en Annelies op een dag aangeven dat ze in de stad gaan wonen, ontstaat er een onomkeerbaar gevoel bij Alex. Hij is erg gehecht geraakt aan Hendrik en de relatie die hij met hem heeft. Verklaart dit dan waar hij altijd bang voor is geweest? Ik heb getracht vanuit het perspectief van Alex een zo getrouw mogelijk beeld neer te zetten van een puber die met zijn gevoelens worstelt. Ik wilde een personage neerzetten waarmee we helemaal meegaan, terwijl we ons steeds afvragen wat de reden voor zijn merkwuurige gedrag toch is.

MAATSCHAPPELIJK BELANG

Gezien het maatschappelijke belang en tijdloze karakter van de film, zal ANDERS na inzending naar (internationale) filmfestivals beschikbaar worden gesteld aan het onderwijs. Op 7 juli 2017 maakte de provincie bekend een film te laten produceren in het kader van de Drentse Regenboogweek. Diverse noordelijke media namen dit snel over in hun berichtgeving wat leidde tot veel publicitaire aandacht van ANDERS. De provincie wil met de film kenbaar maken hoe makkelijk er wordt gedacht dat ook in Drenthe je mag zijn wie je bent, maar de vraag is of dit ook reëel is. Volgens gedeputeerden Henk Jumelet en Cees Bijl blijkt sociale acceptatie in praktijk niet vanzelfsprekend te zijn. Met de film hoopt de provincie een positieve bijdrage te leveren aan het gesprek over dit onderwerp.

Het inzetten van de film betekent niet alleen dat het in het belang is van de Regenboogweek Drenthe, het streven is een gesprek op gang te brengen wat gericht is op eigen persoonlijke ervaringen of herkenning uit de omgeving. Primair zal de film niet direct leiden tot acceptatie, maar wel de ruimte geven signalen te herkennen en na te denken hoe om te gaan met sociale acceptatie. We leven in een tijd waarin er in Nederland en de wereld veel gaande is omtrent geslacht, seksuele geaardheid en de taboesfeer daaromheen. De film focust daarom niet zozeer op het coming-out proces, maar vooral op het gevoel van binnen, daar waar het allemaal begint. Het is geen keuze om anders te zijn, je bent het. Er wordt ook rekening gehouden met het deel van de samenleving dat niet anders is, maar zichzelf beschouwt als gewoon. Maar wat is de definitie van gewoon? Anders zijn kan ook gericht zijn op afkomst, etniciteit of normen en waarden die door anderen als vreemd of anders worden ervaren.

Vanuit die beschouwing probeert de regisseur met ANDERS een open visie neer te zetten die goed te begrijpen is, en door het publiek bekeken kan worden vanuit verschillende invalshoeken. Dat maakt de film anders.

VOOR IEDEREEN

Door ANDERS niet alleen te vertonen in Drenthe maar ook in te zenden naar (inter)nationale filmfestivals, hopen provincie Drenthe en Hellenthal Studios een breed publiek te bereiken. Er bestaan voldoende festivals rondom sociale acceptatie en zowel makers als organisatoren van festivals merken steeds meer een toename in de vraag en het aanbod hiervan. Vanwege de impact zal ANDERS ook worden ingezet voor het onderwijs. De film kan goed als ondersteunend materiaal worden gebruikt tijdens lessen die gericht zijn op dit thema.

'Iedereen moet deze film zien' is het ideaal van de maker. Door zoveel mogelijk publiek te bereiken probeert dit verhaal een kettingreactie teweeg te brengen op alles wat er rondom sociale acceptatie speelt. Elk mens wil diep van binnen gelukkig zijn, ongeacht wie of wat die is. Dat geldt voor anderen die anders zijn, maar ook voor de ander die er anders over denkt.

HELLENTHAL

S T U D I O S

Met de internationaal bekroonde film ANDERS van Reinout Hellenthal willen CMO Stamm en provincie Drenthe aandacht vragen voor de acceptatie van mensen die anders zijn in het algemeen en de positie van transgenders in het bijzonder.

BIJLAGE 3

Evaluatieformulier

Uw ervaring met dit lespakket is voor ons erg waardevol. Het biedt ons de mogelijkheid het lespakket te verbeteren en aan meer scholen aan te bieden. Wij verzoeken u daarom onderstaande vragen te beantwoorden.

Naam school *

Klas en docent *

* verplichte velden

LEERDOELEN

In hoeverre zijn de leerdoelen behaald?

voldoende

matig

goed

Waren de leerdoelen voldoende duidelijk?

voldoende

matig

goed

FILM

Riep de film veel vragen op?

voldoende

matig

goed

FILM

Was u voldoende voorbereid om de vragen te beantwoorden? voldoende matig goed

Was de film geschikt voor deze doelgroep? voldoende matig goed

LESBRIEF 1

Waren de stellingen voldoende prikkelend? voldoende matig goed

Hebben de stellingen bijgedragen aan het behalen van de leerdoelen? voldoende matig goed

Sloten de stellingen aan bij de film? voldoende matig goed

LESBRIEF 2

Leverde deze opdracht voldoende discussie op?

voldoende

matig

goed

Heeft de opdracht tot nieuwe inzichten geleid?

voldoende

matig

goed

Werd de opdracht als plezierig ervaren?

voldoende

matig

goed

LESBRIEF 3

Hoe werd deze opdracht gewaardeerd?

voldoende

matig

goed

Zou u deze opdracht aan andere scholen aanbevelen?

voldoende

matig

goed

ALGEMEEN

Heeft u suggesties om het lespakket te verbeteren?

Voelden leerlingen zich veilig genoeg bij de uitvoering van de opdrachten?

Wat waren de zwakke en sterke punten van dit lespakket?

Was er behoefte aan extra ondersteuning of begeleiding en zo ja op welke manier is deze geboden?

Aanvullende opmerkingen:

Hartelijk dank voor uw medewerking

U kunt dit formulier mailen

